

Володимир Янів – поет і науковець

*Робота виконана на кафедрі української
літератури ВДУ ім. Лесі Українки*

У статті окреслено основні етапи життєвого і творчого шляху В.Янева, проаналізовано особливості художнього світу поезії. Простежуються етнопсихологічні аспекти літературознавчих студій В.Янева

Ключові слова: “ув’язнена лірика”, художній світ, національна ідея, етнопсихологія, шевченкознавство.

Yablonska O.V. Volodymyr Yaniv – poet and scholar

In this article, the main periods in the life and creative work of V.Yanyv are outlined, the characteristics of the artistic ‘world’ in his poetry are analysed, and the ethnopsychological aspects of his literary studies are investigated.

Key words: prison lyric poetry; artistic ‘world’; the ‘national idea’; ethnopsychology; Shevchenko studies.

Психологічні основи творчості, духовність як іманентна категорія творчої особистості, етнопсихологічні особливості – ось далеко не всі аспекти творчих і наукових пошуків В.Янева. І.Качуровський зауважував, що “Володимир Янів належить до того покоління західньоукраїнських письменників, що жили ідеями націоналізму, втілюючи їх як в особистому житті – в долі борців за омріяну Україну, – так і в літературній творчості, для якої характерна волюнтаристична цілеспрямованість” [2, 97]. Життєпис майбутнього в’язня совісті й емігранта має початок в західному краю України – старовинному місті Львові, де 21 листопада 1908 р. в інтелігентній родині народився В.Янів. Матір померла при пологах, то ж В.Янів відчував особливий обов’язок перед життям. У становленні світогляду відіграли велику роль “Пласт” та націоналістична організація Вищих класів українських гімназій, згодом – Союз української націоналістичної молоді. Філологічні зацікавлення проявилися також у зв’язку з націоналістичною діяльністю: впродовж 1932–1934 рр. він

редагує “Студентський шлях”, стає співробітником нелегального “Бюлетеня КЕ ОУН на ЗУЗ”, бере участь у нелегальній конференції ОУН у Берліні в червні 1933 р. Безперечно, така активна націоналістична позиція не залишається непоміченою владою, протягом 30-х років В.Яніва заарештовували 15 разів, в 40-х роках нова окупаційна влада арештовує 4 рази. Так творилася “ув’язнена лірика” В.Янева, а це – більшість поезій першої книги “Сонце й грати” (всього ж в доробку письменника 4 збірки – “Сонце й грати” (1941), “Листопадові фрагменти” (1941), “Шляхи” (1951), “Життя” (1975)).

У передмові до книги “Сонце й грати” автор відзначає, що ці твори “постали без клаптика паперу й без олівця чи чорнила, – “різьблені на звоях мозку”... Постали вони здебільша під час виснажуючої праці, – іноді по два-три рядки денно, рідше під час хвилин, вкрадених зо сну до праці, вкінців в темниці..., в нерозвійнім сумерку сутерин львівських Бригідок, на строгій чотиримісячній ізоляції, в часі репресійного слідства...; впрочім, тільки й тому збереглися вони, що в пам’яті первісно постали і день-у-день повторювані, кріпили мене і друзів у суворих келіях” [2, 81].

Українська ув’язнена муза кріпила дух не одному поколінню. Творчість кирилومهфодіївців започаткувала лицарів духу: це цикл поезій Т.Шевченка “В казематі” (1847) (див. статтю В.Янева “Сліди в’язничих переживань у Шевченковій поезії” [26]), а також політична драма-памфлет “Кремуцій Корд” (1849) М.Костомарова, яка хоч і написана вже на засланні в Саратові, та допити головного героя твору – історика Кремуція Корда – суголосні допитама самого автора. Поетичні твори І.Франка “Товаришам з тюрми”, “Думка в тюрмі” (1878), оповідання “На дні” (1880), в якому втілюється “багатючий досвід в обсязі цього дна” автора, здобутий у часі перебування в ув’язненні, цикл “Тюремні сонети” (принагідно вказуємо на дослідження В.Янева “Душевні переживання в’язня в “Тюремних сонетах” І.Франка” [16]), створений під час третього тюремного ув’язнення (десь між 7 вересня і 4 жовтня 1889 р.)

репрезентують цілий етап у розвитку думки опору. Імперська ідеологія ХХ ст. знищила фізично цілі покоління інакомислячих, але сила духа залишилася незламною: збірка “Сонети і строфи” Б.Кравціва (1930), цикл “Гратовані сонети” й поема “Курбас” І.Світличного, 8 збірок “Невольничої музи” (1972–1981) І.Калинця, поезія В.Мороза, Є.Сверстюка, В.Стуса та інших не лише засвідчують високу стоїстичність ідейних національних переконань, а й жанрово-стильове розмаїття творчих пошуків.

Свого часу І.Качуровський простежив таку закономірність: “В окремих... дуже небагатьох, які дійшли до нас, зразках в’язничої лірики поетів з Радянської України панує пригнобленість, відчай, безнадія. Наприклад:

О, духи! Я не хочу тут конати...

Я плачу, я благаю: допоможіть!

(Михайло Орест)

О, ні, на вороних уже не грати:

Я в кам’янім, у кам’янім мішку!

(Михайло Драй-Хмара)

Навпаки, у віршах західноукраїнських поетів-політв’язнів звучить голос борця, певного правоти й перемоги. Проте суто мистецькою вартістю вони поступаються рядкам із Колими й Воркути. Але ця поезія знаходила шлях до сердець юнаків, захоплених тими самими ідеалами войовничого українського націоналізму (і водночас не надто вибагливих щодо суто естетичної оцінки літературного твору)” [2, 97].

Безнадію, безвихідь і песимізм віднайдемо й у поезії В.Янева:

Темні подвір’я тюремні,

– давлені мурами кліті...

І сподівання даремні:

вп’юся гашишем я мрій!

Замість шляхів – лиш омана:

біганням будем радіти,

Бо не розбити нам мурів,
– в біг не вплестися подій!

Пощо? Навіщо? Для чого
наново хочу хотіти?!

Тут не заржавілі грати,
– давлені мурами кліті!

Тут же беззвучно й бездільно
стримавсь експрес уже мій [6, 188].

Смутком, меланхолійним самозаглибленням пройняті поезії циклу “Терцини” збірки “Сонце й грати”, і все ж дух життєствердний, віра в себе і народ, який обов’язково здобуде визволення, стає домінуючим у циклі “В’язничі експреси”. Та ж сила незборимого духа Григорія Многогрішного (“Тигролови” Івана Багряного) кинула виклик ешелону смерті як уособленню імперської системи, й волелюбний каторжник Сибіру відновив приреченим людську гідність, дух непокори й надію.

Автор поезії виявляє готовність
принести себе в офіру рідному краю:
Бо ще й по смерті хочу встати у обнові,
Щоби ще раз для Тебе, Україно, вмерти! [6, 188].

Заперечення упадку духа в’язня, його розпачу й безнадії, високі громадянські пориви характеризують поезію В.Янева, зокрема ідея єдності українських земель, яка хвилювала ще М.Шашкевича та його побратимів. До речі, на судовому процесі в травні-червні 1936 р. В.Янів наголосив: “До того, щоб зреалізувати нашу віру, треба великого національного об’єнання і треба великого напруження всіх сил української нації. І я мушу сказати, що сьогодні моя совість супроти української нації – спокійна. Я вважаю, що коли ми є кість від кости, кров від крові української суспільности, так і українська суспільність буде духом від нашого духа” [6, 189].

Край наш розбили на чверти,

силою ставлено межі,
Тіло живого народу
ділять граничні стовпи,
Давлять кайдани кордонів,
– сірі соромні мережі, –
Довгі, ненависні ленти,
насмій чужої товпи.
Йти! – проникати! – зілляться!
– духом з братами з'єднатись,
Совістю й серцем струснути
Бодем розбитих частин!
Силою труду й пориву
Ленти кордонів зірвати... [6, 188]

Органічно вплітається тут прагнення подолати межі, вийти в простір, незатиснутий заборонами й умовностями, вільний простір, який не завжди варто конкретизувати суто національними аспектами:

Як же свобідно експреси
вільно минають границі! [6, 188]

1900 р. І.Франко написав статтю “Поза межами можливого” про “ідеал національної самостійності”, і саме на цій роботі акцентує Ю.Шерех, аналізуючи поему “Мойсей”, навіть так називає основний розділ свого дослідження. Взагалі для української літератури характерним є прагнення вийти за межу можливого: згадаймо, принаймні, такі віддалені хронологічно, але близькі за експресивною виразністю твори, як повість “Поза межами болю” (1921) О.Туриянського й поетичну збірку “Вікна в позапростір” (1992) В.Стуса.

За спостереженням Я.Климовського, сама назва першої поетичної збірки В.Янева вказує на “екстремність її характеру. Сонце ж символізує радість, утіху; ґрати – понурість, сум, а то й смерть. Така двоїстість чи двообразність, що має ознаки двої різних якостей, змушує до певного роду

трансформації в зміслі настроїв і самої форми” [3, 374]. Від віршів описового плану до динамізму простежує дослідник еволюцію поетичного мислення автора, вказуючи й на специфіку розташування у збірці віршів різного настрою. Форма терцина, очевидно, є найулюбленішою в поета, не випадково цикл “Терцини” завершує збірку “Сонце й грати”.

Іноді в ідейно-художній світ В.Янева вплітаються образи й мотиви класичних текстів. Так, в поезії “Листопад”, написаній в Березі Картузькій 1934 р., де звучить урочисте ствердження

Дзвоном воскресним струнулись, – сміються, – співають дзвіниці,
– Істина, чин і життя замінили вже Слово й Ідею [2, 82],

відчувається вплив “Золотого гомону” (1917) П.Тичини. Чи, скажімо, в оптимістичних рядках

Ні! таки вірити хочу!

Проти надій сподіватись!

Хочу, – не хочу, – лиш вірю:

сміло борці знов ідуть!

Вірю – не вірю, лиш знаю:

Буде ще небо палати!

Будуть невдачі та успіх!.. [6, 193]

особливо виразні алюзії з вірша Лесі Українки. В останній збірці “Життя”, яка звучить як своєрідний підсумок (“поетичною автобіографією чи точніше історією і поетичним зображенням мінливості й проминальності переживань у річищі часу” назвав цю збірку О.Кульчицький [2, 148]), таких впливів вже не спостерігається. Винятком є поезія “Росло хлоп’я в чудній плетінці...”, насажена образами Б.-І.Антонича.

Привертає увагу чітка композиція цієї збірки: автор виділяє пролог і шість розділів, ідейно-естетичний задум яких вдало увиразнюють ілюстрації Галини Мазепи. Ця книга лірики творилася впродовж 1970–1973 рр., та відчувається, що авторський пошук “Доріг до істини буття” [18, 9] не можна обмежити лише цими рамками, справді-бо книга “Життя”

є підсумковою. Філософське спрямування збірки відразу задає “Пролог”, де В.Янів розмірковує про відносність категорії часу, її конкретної наповненості. Плинність часу в фізичному житті людини увиразнюється думкою про циклічність буття (“Світанки й присмерки у злуці, – Що “буде” й те, що вже “було” [18, 9]).

Окремі поезії В.Янева мають своєрідну ланцюжкову побудову, де смисловий образ кожної строфи знаходить продовження в наступній. Відтак – улюбленим стилістичним засобом є повтор (поезія “Осінь” репрезентує особливу увагу автора до епанадиплоги (підхоплення)).

У вірші “Весняне” утверджується потреба поступу:

Вперед-вперед, де світлий промінь
Вістить завершення дороги,
Де гавань зманює утому
Тріумфом ясним перемоги [18, 10].

Усвідомлення конечності фізичного буття хоча й оповите легким присмерком туги (вдало віднайдений авторський образ кортежу “дерев столітніх у букетах” [18, 10] додає приреченості заздалегідь визначеній життєвій дорозі), однак утверджується ясність переможної думки, адже попереду “вічне безмежжя” [18, 10].

Міфологічне таїнство проступає у вітаїстичному захопленні світом природи, досконалістю її розмаїття. Направду, “Дух істини” криється у величному спокої природи, то ж

У світ оновлений багатий
Виходимо з тривог інферна
В гаях кущів, дерев благати,
Щоб нас очистили од скверни [18, 16].

Збірка “Життя” – це самозаглиблення автора, зболені пошуки відповідей на одвічні філософські питання. “На межах дійсности й ніщоти, На грані смерти і життя” [18, 40], – твердить В.Янів, – відкривається істина, людина розуміє, що

... менше радості у чинах,
А більше в дзеркалі нутра,
В очищенні в терпінні й тінях [18, 40].

Поезії підсумкової збірки В.Янева засвідчують глибокі релігійні переконання, віру в те, що “не огорне тьма ні зло Святого Слова, що від Бога” [18, 45]. Автор щиро, відверто запевнеє у потребі “забути зло”, а “все добро запам’ятати”, бо ж “Нескверне наше серце, чисте” [18, 47].

Доля поета за межами рідного краю – це “Перекотиполя зла доля” [18, 59]. Немовлене слово увібрало біль душі, вічну тугу за далеким світом, де “зникає степ за шеломянем” [18, 60]. Класичні образи легенди про євшан-зілля, “Слова о полку Ігоревім”, вірша Т.Шевченка “Садок вишневий коло хати...”, поезії Б.Лепкого “Журавлі” увиразнюють думку В.Янева про особливе призначення творчості поета-емігранта.

Щодня рядок, щороку книга,
І в днях будую вічність з книг.
В зимі скресає в мріях крига,
І день без мрій – прокляття й гріх,
Як із рядків життєва книга [18, 69], –

так творилася книга життя В.Янева.

Свого часу Ю.Бойко, аналізуючи поезію В.Барки, висловив зауваги про сутність поетичного мислення: “Образ має бути свіжий, новий, але сприйнятний. Через поетичний образ у вірші розкривається несподівана можливість погляду на річ, явище. Життя безмежно багате своїми гранями, нюансами. Розкрити якісь сторони цього безмежного багатства життя – завдання мистця. Кожен мистець дивиться на світ своїми очима, і він його бачить по-особливому; він його бачить завжди своєрідно і завжди гостріше, як пересічна людина. І зле буває тоді, коли своєрідністю бачення затьмарюється виразність контурів речей, чіткість звукової симфонії світу чи логіка елементарних понять. Тоді мистецьке твориво може бути яскравим, тривожачим уяву читача комплексом, але воно, мов неясний

сон, не збуджує в душі сильного пережиття: тоді мистець замикає свою душу і творить не для світу, а лише для себе” [1, 22]. Поезія В.Янева, навпаки, створена для світу, вона покликана розбудити думку, вселити надію й упевненість.

Становлення В.Янева-науковця теж пов'язане з його життєписом в'язня. Так, ще перебуваючи в Краківській тюрмі В.Янів поставив за мету написати дисертацію на тему “Про душевні віддіювання тюремного ув'язнення”. Це була свого роду відповідь на актуальний заклик І.Франка обсервувати тюремні переживання і зробити з них працю, що не відлякувала б українців від їх постійної нещасливої долі. “Там, де кошмарна дійсність доводила людину до божевілля..., дивна внутрішня сила казала українцеві перемогти в собі слабкість і зневіру. Самогубства належали в нас до виїмків”, – підкреслює В.Янів у своїй першій студії “Німецький концентраційний табір” [22, 33]. Дослідник, як людина глибоких релігійних переконань, переконаний, що “для наших кацетників світлом у темряві була віра в Бога й неполяняла візія степів України. Свідомість того, що наших рук, сердець, а то й життя й крові буде треба, не давала впасти в чорній хвилині розпачі й жаху, – навіть в останній хвилині перед смертю” [22, 33]. То ж своїм завданням і завданням сучасників В.Янів вбачає необхідність “зібрати повні списки тих, які свідомо, під своїм національним йменням, за нашу національну справу голови свої Україні зложили” [22, 34].

1952 р. В.Янів уклав книгу “Поезія у в'язниці”. Вона побудована на матеріалі невірної поезії Т.Шевченка, І.Франка, Юрія Клена, Б.Кравціва. Є тут цікаві спостереження над психологією віршованої творчості політичних в'язнів, екскурси в історію тюремної поезії: “Поет італійського рісорджіменто, широко знаний із своїх в'язничих споминів Сільвіо Пелліко і його друг Марончеллі, будучи ув'язнені, творили вірші й запам'ятовували по кілька тисяч рядків, тобто цілі томи творів” [6, 195].

Вагомим здобутком української етнопсихології є фундаментальна монографія В.Янева “Нариси до історії української етнопсихології” [20], якій передувала значна пошукова праця. Ряд робіт науковця присвячено аналізу етнопсихологічних студій, це статті про Г.Ващенко [14], І.Мірчука [15], М.Шлемкевича [16].

Привертають увагу шевченкознавчі роботи В.Янева ([12], [13], [26], [27], [29], [31], [33]), що репрезентують дієвість етнопсихологічної інтерпретації художнього тексту. В.Янів наголошує, що творчість Т.Шевченка, як нікого з інших поетів, чи не найбільше придатна для етнопсихологічного аналізу. У дослідженні “Українська духовність у поетичній візії Шевченка” вирізняються “соціальні прямуювання українця”, зокрема “прямування до самовияву”, підпорядкування, наслідування, авторитет, войовничість, несення допомоги, “бажання соціального резонансу як підстава виникання спільнот”, прямування до вислову, здібність пристосування, перенесення почувань і українська почуттєвість. В.Янів доходить висновку, що творчість Т.Шевченка є “версифікаційним засобом етнопсихологічних гіпотез” [29, 31].

Етнопсихологічні й соціологічні студії В.Янева про Г.Сковороду [2, 128], М.Шашкевича [19], М.Костомарова [30], І.Франка [16], [23], [24], [32], Лесю Українку [11], [2, 115], М.Коцюбинського [2, 115], В.Симоненка [2, 115], І.Калинця [2, 115] відкривають особливості українського світовідчуття, його вагомість у розумінні художнього тексту й постаті письменника.

“Етнопсихологічні праці Володимира Янева – це не лише синтеза, – робить висновок д-р М.Шафовал, – але й в першу чергу новий шлях пошукування наукової істини. Накреслюючи українську духовність, В.Янів підкреслює самобутність України і зазначає, що “наша межовість у майбутньому може стати для нас нашою силою, так як покищо, вона є нашою слабкістю. Вона може статися основою неповторної оригінальності і нашого післанництва” [20, V]. Доцільно вказати на суголосність

сказаного ідеям “Книг буття українського народу” М.Костомарова. Програмний документ кириломефодіївців утверджує вибраність українського народу, що пройшов складний етап недержавності, залежності від сусідніх народів, і відповідно таким страдницьким життям забезпечив собі в майбутньому долю богообраного народу. Овічний шлях випробувань українців судилося пройти й В.Яневу.

1. Бойко Ю. Про Василя Барку і про децю принципове // Орлик. – 1947. – Ч.5. – С. 21–23.
2. Збірник на пошану проф. д-ра Володимира Янева. – Мюнхен – Львів, 1997. – 175 с.
3. Климівський Я. Сонце і ґрати // Визвольний шлях. – 1985. – Кн. 3. – С. 373–378.
4. Кузь Б. Володимир Янів – “Життя” // Визвольний шлях. – 1979. – Кн. 4. – С. 490–507.
5. Одарченко П. Літературна творчість Володимира Янева // Одарченко П. Видатні українські діячі: Статті, нариси / Передмова Р.Харчук. – К.; Смолоскип, 1999. – С. 127–133.
6. Осадчий М. В’язниця Володимира Янева та його постава як поета і громадянина // Науковий збірник Українського Вільного Університету. Ювілейне видання з приводу 70-ліття УВУ. – Мюнхен, 1992. – С. 183–196.
7. Рибак О. Етнопсихологічні дослідження вчених Українського Вільного Університету // Науковий збірник Українського Вільного Університету. Матеріали конференції “Український Вільний Університет: До 70-річчя з часу заснування”. Львів, 13–14 лютого 1992 року. – Мюнхен – Львів, 1993. – С. 27–35.
8. Салига Т. Любов Листопада // Салига Т. Високе світло: Літ.-критич. студії. – Львів: Каменяр; Мюнхен: УВУ, 1994. – С. 131–160.
9. Тарнавський О. Володимир Янів – поет і вчений // Тарнавський О. Відоме й позавідоме. – К.: Час, 1999. – С. 392–402.

10. Тетеріна-Блохин Д. Розвиток філософічної думки в поезії В.Яніва // *Визвольний шлях*. – 1996. – Кн. 9. – С. 1130–1134.

11. Янів В. Автентичність почувань і родина в “Лісовій пісні” // *Збірник праць і матеріалів на пошану Василя Лева (1903–1991)*. – Львів–Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1996. – С. 177–190.

12. Янів В. Аналіза Шевченкового “Кобзаря” з погляду соціальних прямуювань послууху й спротиву в українців // *Визвольний шлях*. – 1990. – Кн. 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10.

13. Янів В. Бажання суспільного резонансу в Шевченка як людини й творця (вияв прямуювання до спільноти українця) // *Український Вільний університет. Наукові записки*. – 1961. – Ч. 4–5.

14. Янів В. Вдача українця в світлі “Виховного ідеалу” Г.Ващенка (У 85-ліття автора) // *Наукові Записки УВУ*. – 1963. – Ч. 7. – С. 10–47.

15. Янів В. До систематизації поглядів Івана Мірчука на українську людину // *Збірник на пошану Івана Мірчука. 1891–1901*. – Мюнхен–Ньюйорк–Париж–Вінніпег, 1974. – С. 149–194.

16. Янів В. Душевні переживання в’язня в “Тюремних сонетах” І.Франка // *Свобода*. – 1956. – Жовтень (У сторіччя народин Івана Франка: Збірник праць і статей, приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і “Свободи”, 1957. – 82–97).

17. Янів В. Етнопсихологічні аспекти в творах Миколи Шлемкевича // *Bohoslovia*. – 1979. – Т. 43. – С. 85–119.

18. Янів В. *Життя*. – Париж – Мюнхен: Об’єднання Українських Письменників “Слово”, 1975. – 120 с.

19. Янів В. Значення о. Маркіяна Шашкевича // *Золочівщина – земля Маркіяна Шашкевича. Видання НТШ у Канаді. Укр. архів т. XXV. Упорядник В.Болюбаши*. – Нью-Йорк – Торонто – Канбера, 1982. – С. 207–213.

20. Янів В. *Нариси до історії української етнопсихології*. – Мюнхен, 1993. – 217 с., XIII с.

21. Янів В. *Нарис співдії НТШ і УВУ в екзилі // Від Наукового Товариства ім. Шевченка до Українського Вільного Університету. Міжнародна наукова конференція (Пряшів – Свидник, 12 – 15 червня 1991 р.). Матеріали. – К. – Львів – Пряшів – Мюнхен – Париж – Нью-Йорк – Торонто – Сідней, 1992. – С. 179–199.*
22. Янів В. *Німецький концентраційний табір. – Мюнхен, 1948. – 55 с.*
23. Янів В. *“Панські жарти” у світлі етнопсихології: (У соті роковини народження І.Франка) // Визвольний шлях. – 1956. – Кн. 12. – С. 1376–1392; 1957. – Кн. 1. – С. 31–41; Кн. 2. – С. 135–143.*
24. Янів В. *Психологічний аспект в “Панських жартах” Івана Франка: (Українська версія доповіді на конференції у паризькій Сорбонні 12 листопада 1977 р.) // Визвольний шлях. – 1978. – Кн. 9. – С. 1042–1051.*
25. Янів В. *Психологічні основи окциденталізму. – Мюнхен, 1996. – 905 с.*
26. Янів В. *Сліди в’язничих переживань у Шевченковій поезії // Визвольний шлях. – 1954. – Кн. 1. – С. 33–43.*
27. Янів В. *Соціопсихологічна аналіза “Москалевої криниці”. – Мюнхен, 1956. – 21 с.*
28. Янів В. *Соціяльні інстинкти українців // Визвольний шлях. – 1954. – Кн. 5, 6.*
29. Янів В. *Українська духовність у поетичній візії Шевченка / Відбитка із збірника, присвяченого З.Кузелі. Записки НТШ, т. CLXIX. – Париж, 1962. – 34 с.*
30. Янів В. *Українська духовність у творах Костомарова // Визвольний шлях. – 1953. – Кн. 12. – С. 23–26.*
31. Янів В. *Українська родина в поетичній творчості Шевченка // Тарас Шевченко. Збірник доповідей Світового Конгресу Української Вільної Науки для вшанування сторіччя смерти Патрона / За ред. В.Стецюк – Б.Кравців. – Нью Йорк – Париж – Торонто, 1962. – С. 148–186.*

32. Янів В. Українська родина в ранніх повістях Івана Франка // Іван Франко. Збірник філологічної секції для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. – Т. 33. Ч. II. Накладом Накового Товариства ім. Шевченка в ЗДА. – Нью Йорк – Париж – Торонто, 1968. – С. 103–134.

33. Янів В. Шевченків “Кобзар” під аспектом інстинкту самопіднесення (Психологічний етюд) // Визвольний шлях. – 1956. – Кн. 7, 8, 9.

34. Янів В. Шляхи. – Мюнхен: Пластове в-во “Молоде життя”, 1951. – 159 с.

Естетика страждання в поезії В.Янева (наст. ст.)

Шевченкознавчі студії В.Янева (наст. ст.)

Василишин Я. Знак – образ – символ у художньому арсеналі літератури опору (“Більмо” М.Осадчого) // Слово і час. – 2000. – № 5. – С. 33–38.